
[p1]

Leuven 8 Januarius 1879.

Mijn Eerweerde Heer,

Ik bedanke [uedele] uit den grond van mijn herte over uwe driemaandige werkzaamheid.¹ Ik hebbe stom gestaan toen ik gelezen hebbe in uwen dierbaren brief dat gij zeer geern geheel Hiawada² zoudt verbeterd hebben:³ het ware natuurlijk zottigheid⁴ van mijnentwege dat al te goed voorstel te aanveerden: ik zie dat gij geen tijd te veel

.....

- 1 Dit gaat over de vertaling van *The Song van Hiawatha*. In 1855 verscheen *The Song of Hiawatha*, een lang episch gedicht van 5400 verzen van Henry Wadsworth Longfellow. Guido Gezelle gebruikte het in zijn lessen aan het kleinseminarie van Roeselare, vertaalde een zang (1857) en nam een aangepaste versie op in *Dichtoefeningen* (1858). Hugo Verriest bracht Longfellow als leraar aan het kleinseminarie opnieuw onder de aandacht en publiceerde twintig jaar later onder het pseudoniem Owais'sa een vertaling van de eerste zang van Hiawatha in *Rond den Heerd*. Hij startte in de Roeselaarse lettergilde het vertaalproject van *The Song of Hiawatha* en gaf Emile Lauwers, toen student aan het kleinseminarie, de opdracht. Verriest bewerkte Lauwers' vertaling en publiceerde die onder het pseudoniem Owais'sa in *De Vlaamsche Vlagge*. Op vraag van Verriest werd Gezelle in de late zomer van 1878 opnieuw bij de vertaling betrokken. Lauwers en Gezelle werkten samen aan de vertaling. Ze wisselden brieven en briefkaarten uit met verzen die om vertaling vroegen. Nog in 1878 had Lauwers veel vragen doorgespeeld en Gezelle had alles nagezien en was goed opgeschoten met zijn revisie én zijn eigen vertaling in de laatste 3 maanden van 1878. Hij wou echter het complete epos in vertaling brengen en Lauwers' versie verbeteren. Lauwers was liever in begin 1879 tot publicatie overgegaan. Ontevreden over het project zal Gezelle later de vertaling naar zich toe trekken, wat in 1886 leidde tot de publicatie van zijn eigen vertaling van Hiawatha.
- 2 Emiel Lauwers had hard gewerkt op zijn vertaling tijdens de vakantie en de eerste maanden dat hij in Leuven verbleef (september-oktober-november 1878). In een brief aan zijn vriend Camiel Marichal lichtte hij dit toe, op 7 januari 1879, en zijn brief verschaft meteen véél achtergrondinformatie. Hij had contact gehad met Emiel Demonie, die de voorzitter was van de West-Vlaamsche Gilde, en die gilde zou Lauwers' vertaling uitgeven. Zij zouden werken met inschrijvingen op de komende vertaling. Daartoe moest er een 'prospectus' komen met enkele vertaalde fragmenten als propagandamiddel. In zijn brief aan Camiel spoort Lauwers hem aan 'zoo veel inschrijvingen mogelijk' te verzamelen. Emiel Demonie, priester-leraar aan het kleinseminarie, zou instaan voor deze 'voordruk'. Lauwers mikte op 400 'afdruksels' en hij wenste er 10 van te krijgen en zou die aan Guido Gezelle en Hugo Verriest toesturen uit dankbaarheid voor hun hulp. Maar Demonie ging niet tot actie over en Verriest slaagde er uiteindelijk in om bij de drukker Van de Ghinste in Ieper zo'n voordrukje te laten verschijnen, hij getuigde hierover bij Caesar Gezelle. Het werd een klein exemplaar van 10 bladzijden op 5 blaadjes recto verso, met daarin de 'Binnenleidinge' en Zang 'I. De Paaispijpe'. Eén proefdrukje bevindt zich in het Guido Gezellearchief (nr. 1958 K). Maar dit alles was buiten de mening van Guido Gezelle gerekend. Hij ging helemaal niet akkoord met deze versie van vertaling door Lauwers en hij wilde Lauwers' versie nog eens doornemen. Dit wilde Lauwers vermijden, want dan zou het Gezelles vertaling worden.

en hebt en overlast⁵ zijt geweest. Ten anderen moestet gij geheel Hiawada verbeteren, 't zou uw vertaal⁶ zijn, 't mijne niet meer. Weet gij het nog Mijnheer hoe gij twee honderd verzen verbeterdet, en hoe er maar één en was van de mijne die aan één van de uwe geleek, te weten, "Minnehaha, Lachend-Water"? 't Gene gij niet verbeterd en hebt, hebbe ik zoo goed mogelijk bevrocht⁷ zoo dat Hiawada nu kant en klaar is geheel en ghans indien gij mij aanstonds, als

..... [p2]

het u belijft aanstonds⁸ mijne laaste gezondene eenige verzen verbeterd weder- zendt, met de deze verbeterd erbij.⁹

Wat is:

the Game of plum-Stones? ¹⁰

Thus his name became a by-word¹¹

And a jest among the people-¹²

.....

3 Gezelle schrijft in [zijn brief aan E. Lauwers van 03/01/1879](#): "Gij spreekt van mijnen name enz. ja en zeer geerne, op voorwaarde dat ik alles wel nazie eer 't uit komt."

4 Gekheid.

5 overlast: te druk, overbelast

6 Vertaling. Als Gezelle de integrale Lauwers' versie van vertaling zou verbeteren, dan zou dit inderdaad Gezelle's versie worden. Dat wil Lauwers vermijden. Maar het zal hem niet gelukken en Gezelle zal een eigen versie brengen in 1886, zonder vermelding van de naam van Lauwers!

7 Bewerkt.

8 Achtmaal onderstreept.

9 'Erbij' vijfmaal onderstreept.

10 Vers 56, Zang XV. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: 'Het spel met pruimsteenzaden'.

11 Vers 210, Zang XI. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: '(dus een spreekwoord werd zijn name'.

12 Vers 211, Zang XI. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: 'en het volk, een lachedingen' Met als variant voor 'een lachedingen' tussen accolades: 'het loeg ermede'

Such the spell I cast upon you¹³

Such the magic power of passion¹⁴

I could straightway draw you to me¹⁵

(uit picture-writing?)

op het einde.

Made at length a league agaist him¹⁶

To molest him and destroy him¹⁷

Armed with arrows, shod with snow-shoes¹⁸

And the end of his adventures¹⁹

Hoe heet gij " the wolverine"²⁰

Drew his arms back, like a cricket²¹

.....

13 Vers 162, Zang XIV. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: 'zoo bezit mijn toovertocht u' (eerst schreef Gezelle 'toovermacht u')

14 Vers 163, Zang XIV. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: '(en de macht mijns runensprekens'.

15 Vers 164, Zang XIV. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: 'dat ik straks u hier kon tooveren'.

16 Vers 7, Zang XV. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: '(eindelijk spand' hij saam te hemwaard'.

17 Vers 8, Zang XV. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: '(om hem tot den dood te plagen'

18 Vers 25, Zang XV. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: '(pijlvoorzien en wel gesneeuwschoeid'.

19 Vers 8, Zang XVI. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: '(en den end van zijn gevaarten'.

20 Vers 40, Zang XVI. Gezelle schrijft hierbij: 'k en wete!' In de vertalingen die hij aanbracht in [de brief die Lauwers aan hem schreef van 02/01/1879](#) schrijft Gezelle dit: "wolverine en brant moet ik onvertaald terugzenden by gebrék van woordenboeken; Wat is 't in 't fransch?"

Gezelle wist nog niet wat 'wolverine' betekende, maar in de 'Aantekeningen' van de Davidsfondsuitgave 1886 schrijft Gezelle bij 'Wolverine': 'Americaansche veelvraat, Ursus luseus der geleerden.'

21 Vers 43, zang XVI. Gezelle schrijft hierbij: 'alrêe vertaald'. In de vertalingen die hij aanbracht in [de brief die Lauwers aan hem schreef van 02/01/1879](#) had Gezelle dit al vertaald als: "stond, zyn armen lyk een gerspeerd".

Four days is the spirit's journey²²

Four his lonely night incampments²³

Eindelijk: We have put you to the trial---²⁴

Fail not in a greater trial.²⁵

.....

22 Vers 195, Zang XIX. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: '(s geesten reize duurt vier dagen)'.
23 Vers 197, Zang XIX. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: 'nachten vier zoo spant hij/zijn tentkleed'.
24 Vers 206, Zang XIX. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: 'want wij u beproevend waren'.
25 Vers 211, Zang XIX. Guido Gezelle schreef zijn vertaling ertussen: 'faal niet zoo nog harder proef/preuf komt.'

Briefbeschrijving

Verzender	Lauwers, Emiel
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	08/01/1879
Verzendingsplaats	Leuven (Leuven)
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens.
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens.

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	papiersoort: 4 zijden beschreven
Staat	volledig

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	5123
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.11457

Inhoud

Incipit	Ik bedanke ued. uit den grond van
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	08/01/1879, Leuven, Emiel Lauwers aan [Guido Gezelle]
Editeur	Karel Platteau
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2026
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
